

Aflevering 34: Paul Metzemaekers (2005-2011)

Een bijzondere foto. Drie rectoren die tussen 1977 en 2011 het Maaslandcollege hebben geleid. Links Tom van Kleef, in het midden Klaas Creijghton en rechts Paul Metzemaekers.

In deze aflevering verhaalt Paul op mijn verzoek zijn rectoraat op onze school. Op mijn vraag of hij een bijdrage wilde leveren kwam snel en spontaan een ja. En het resultaat staat hieronder te lezen.

*Geert Arts
april 2021*

“6 jaar Maaslandcollege, wat een mooie tijd”

Op 3 oktober 2005 heb ik geen wekker nodig om wakker te worden. Een onrustige nacht voorafgaand aan mijn eerste werkdag voor het Maaslandcollege is daar debet aan. Mijn eerste werkdag ook in een nieuwe functie, rector, met een lelijke term ook aan te duiden als eindverantwoordelijk schoolleider. Die laatste term verklaart de nachtelijke onrust, de druk van verantwoordelijkheid nestelde zich rond mijn schouders. Spannend, maar eigenlijk weet je heel goed, spannend kan deze eerste dag niet worden. Je gaat vriendelijkheid ontmoeten, belangstelling krijgen en geven, je mag onbevangen rondlopen en -kijken, je kunt vooral luisteren en hoeft of vooral moet voorlopig niets vinden. Ontspannen eigenlijk, zeker als je het vergelijkt met een docent, die op een nieuwe school van start gaat. Dan sta je meteen in de arena en zijn je eerste bewegingen en woorden sterk bepalend voor het succes dat je al dan niet zult oogsten. Als rector mag je eerst observeren en word je een comfortabele gewenningsperiode gegeven, zeker op het Maaslandcollege.

Natuurlijk kwam er een omwenteling en retrospectief kan ik het moment daarvan duiden met een bijzondere nadere ontmoeting met een van de destijds jongere medewerkers, die gedurende mijn rectoraat voor een andere school koos. “Kan ik jou dadelijk even spreken, ik heb het volgende uur geen les”, werd mij tijdens de eerste pauze van de laatste vrijdag in oktober gevraagd. “Natuurlijk, ik ben het hele uur op mijn kamer”, antwoordde ik. Een half uur later werd er op de deur van mijn kantoor geklopt. De jonge

medewerker ging zitten en vertelde mij dat hij mij was komen opzoeken, omdat hij ergens mee zat dat de te maken had met iets wat de school niet goed geregeld had. Leerlingen hadden te veel vrijheden, werden niet aangesproken op ongewenst gedrag en gedroegen zich te vrijpostig. Zo konden zij bijzonder brutaal zijn tegen hun docenten zonder dat dit disciplinaire gevolgen had, volgden zij de schoolregels niet op en werd daar van hogerhand niet tegen opgetreden. Ze maakten tijdens leswisselingen en pauzes van de overblijfruimten en gangen een vuilnisbelt, wat weer door corveeploegen van leerlingen, die daardoor onnodig een belangrijk deel van hun les moesten missen, moest worden opgeruimd. Kortom het Maaslandcollege was de chaos nabij. Daar had deze persoon in de uitoefening van zijn functie als docent behoorlijk last van, de school leed eronder en gleed met rasse schreden naar een steile afgrond. Tot nu toe had de schoolleiding de schouders opgehaald voor dit probleem, maar nu de nieuwe rector er was, was het tijd om dit te tackelen en hij stelde mij daarom de volgende vraag: "Graag zou ik van je weten wat jij daaraan gaat doen".

John F. Kennedy zou hierop ongetwijfeld geriposteerd hebben met zijn bekende oneliner: "do not ask what your country can do for you, but ask what you can do for your country". In een tweetalige school zou dit een prachtige tegenwerping zijn geweest, maar ik was toch vooral met stomheid geslagen en werkte de jongeman tamelijk onvriendelijk mijn werkruimte uit. Later leerde ik van een van de afdelingsleiders dat ik me door zulk ondeugend of misschien wel wat brutaal medewerkersgedrag niet zo uit het veld moest laten slaan, maar het moest zien als een teken van betrokkenheid in een bijzondere verschijningsvorm. De jonge medewerker had het beste voor de school op het oog en daar draait het om. Nog steeds ben ik deze afdelingsleider dankbaar voor haar zienswijze en kijk inmiddels zelfs graag op de door haar aangegeven manier naar mensen in mijn werkomgeving.

Dit incident maakte mij allereerst duidelijk dat mijn wittebroodsweken op het Maaslandcollege voorbij waren, ik moest wat gaan vinden en wat gaan doen.

Daarnaast legde het twee belangrijke kenmerken van het Maaslandcollege bloot. Het is in de eerste plaats geen braaf en rustig schooltje gevuld met keurige met twee woorden sprekende leerlingen. Nee, je bent in Oss en op het Maaslandcollege zit een duidelijke afspiegeling van de Osse samenleving. Daar moet je even aan wennen, want die heeft een niet alledaags vrij karakter, waar vrijheid, gelijkheid en gelijkwaardigheid tussen mensen vanzelfsprekend is en je er zo onverwacht spontaan mee geconfronteerd kunt worden dat je er even stil van bent. Leerlingen spreken je aan met jij en jou, maakt niet uit of je rector bent. In Oss heb ik geleerd dat zoiets ook niet uitmaakt. Betrokkenheid bij je omgeving, waar je woont, naar school gaat of werkt staat boven holle of louter ceremoniële conventies.

Bijzonder opvallend is de manier waarop je als medewerker als het ware in het Maaslandcollege werd gezogen en voorvechter werd van waar de school voor staat. De mate van betrokkenheid van medewerkers bij hun school, hun leerlingen en hun collegae heb ik als buitengewoon groot ervaren. Als je het hierover hebt dan kun je

er niet omheen te vermelden dat dit kenmerk terug te vinden was bij lesgevende en niet lesgevende medewerkers. Welke school heeft er nu een hoofdconciërge die een zodanig ontzag heeft bij docenten en leerlingen, dat hij tijdens de lessen maar door de gangen hoeft te lopen om ervoor te zorgen dat er in alle lokalen ook de benodigde onderwijsrust heerst? Dat deed hij zeker niet als een soort trotse pauw voor eigen eer en glorie, maar voor de school, zijn leerlingen en medewerkers. Menig beginnend docent heeft veel plezier gehad van deze onverwachte ondersteuning. En welke school heeft een conciërge die een bouwproject van ruim een half miljoen euro onder handen neemt waar je normaal gesproken een professionele bouwprojectleider op zou moeten zetten? Dat soort dingen doen mensen niet zomaar uit zichzelf, maar komen pas naar boven als de cultuur om hen heen zodanig is dat ze zich vrij voelen om hun talenten in de volle breedte ook in te zetten. Die ruimte gaf het Maaslandcollege aan medewerkers en leerlingen.

In 2005 profileerde het Maaslandcollege zich als een vooruitstrevende school met kwaliteit hoog in het vaandel en de school doet dat nog steeds. In die tijd werd dat waargemaakt met tweetalig onderwijs - toen nog enkel voor vwo- en het systeem van keuzewerkuren (kw-uren). Beide aantrekkelijke onderwijsinnovaties, die de school moesten helpen in de jaarlijkse terugkerende, eigenlijk veel te heftige

Osse schoolstrijd om de leerling. Op het toppunt van die krachtmeting werd zelfs de hulp ingehuurd van Chazia Mourali met de Achmea Kennisquiz, die op RTL 4 vooral bij brugklassers bekend en razend populair was geworden. Natuurlijk trok dat leerlingen, maar de bestending van de belangstelling voor het Maaslandcollege moet toch meer gezocht worden in het eigentijds kwaliteitsonderwijs, waar de school ook nu nog voor staat. Wat voor mij persoonlijk geldt is dat ik een grote fan ben geworden van het tweetalig onderwijs en dat mijn enthousiasme voor de mogelijkheden die een systeem van kw-uren biedt een nieuwe impuls kreeg. De kwaliteit die het Maaslandcollege binnen het tweetalig onderwijs wist te realiseren, stelde mij in staat lid te worden van de landelijke stuurgroep TTO en zo "mijn grenzen te verleggen". De keuze voor de slogan "Verleg je grenzen" is in mijn tijd gemaakt en het doet me plezier dat die nog steeds gehandhaafd is. Niet zo verwonderlijk misschien, want hij biedt perspectief aan jonge mensen en is bereikbaar. Zo weet je namelijk wel wanneer je je grenzen hebt verlegd, maar kun je er bijvoorbeeld nooit zeker van zijn of je het beste uit jezelf hebt gehaald. Maar dit terzijde. Met veel genoegen heb ik speaking contests bijgewoond, little Victorians bekeken en senior certificates uitgereikt. Nog steeds ben ik ervan overtuigd dat TTO de meest geslaagde onderwijsinnovatie is van de afgelopen dertig jaar. Het Maaslandcollege was er al vroeg bij en bouwde een solide afdeling TTO op met enthousiaste docenten, natives en non-natives.

Het systeem van keuzewerkuren waarmee ik op het Maaslandcollege kennis maakte was bijzonder. In het kw-uur was van alles mogelijk variërend van paardrijden tot in stilte studeren. Een wereld van verrassingen, prachtig maar lastig natuurlijk om de meest aantrekkelijke zaken overeind te houden. Wel weer bruisend en dat maar liefst

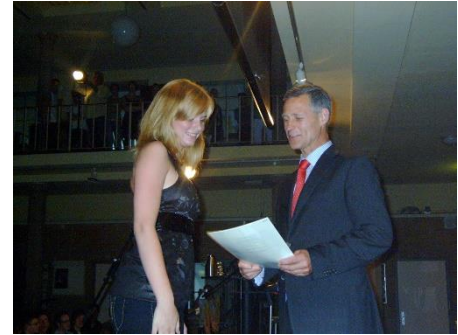

tien keer in de week. Bruisend ook vanwege het hoge tempo dat binnen het lesrooster werd aangehouden: lessen van 42 en een 1/2 minuut (dat krijg je als de schoolleiding vooral bestaat uit rekenmeesters), acht tot negen lessen op een dag, veel startmomenten dus, weinig gelegenheid in de korte lestijd om gevarieerde en activerende didactiek tot zijn recht te laten komen, korte spanningsboog voor leerlingen. Zoals een jacuzzi ook

wel eens een draaierig gevoel kan geven, zo werden docenten soms dol van de heftiek van het korte rooster en werd de roep om verandering steeds luider. Overigens niet op het niveau van de leerlingen, die vonden het heerlijk die korte lessen en vele wisselmomenten. Eigenlijk wilden ze dat er geen wijziging zou komen. Toch werd besloten de korte les in de ban te doen en te gaan werken met de eenheid van zestig minuten. Na de overstap naar langere lessen en nog maar vijf kw-uren waren het de leerlingen, die het eerst gewend waren, terwijl docenten meer tijd nodig hadden om de didactiek af te stemmen op een langere tijdsduur. Kennelijk is het een succesvolle verandering geweest, want tot mijn genoegen leeft de keuze van toen nog voort. Aan de wijze waarop de keuze voor de zestig minuten tot stand kwam en vervolgens de manier waarop de uitvoering plaatsvond, bewaar ik nog een warme herinnering. Eerst volop discussie, die heftig op kon lopen en dan een besluit, gelukkig net niet meer in een APV bij meerderheid van stemmen, maar wel zodanig dat je wist dat de meerderheid zich erin zou kunnen vinden en de medezeggenschap akkoord kon gaan. Dan de uitvoering, strak door iedereen. Geen gezeur meer ("ik heb het wel gezegd" of "zie je wel het werkt niet") ook al hadden sommigen het moeilijk. Dat is een zeldzame saamhorigheid, we gingen er met zijn allen voor en die houding brengt je verder.

Saamhorigheid doet me ook denken aan buitenschoolse activiteiten en vieringen. Direct schiet me dan de Open Dag door het hoofd of de informatieavonden voor ouders en leerlingen van groep 8. Er was in die tijd geweldig veel belangstelling voor het Maaslandcollege en dat zorgde ervoor dat de organisatie en uitvoering van die activiteiten in de buurt kwam van topsport bedrijven. Ongekend hoeveel belangstellenden er bediend moesten worden en elke keer weer zetten bijna alle Maaslanders de schouders eronder om het tot een succes te maken en hielden velen na afloop nog tijd over om gezamenlijk na te genieten in de personeelskamer. Tijdens en erna werd er een feestje van gemaakt. Feesten, die kunst werd verstaan,

zo ook tijdens het jaarlijks hoogtepunt van de diploma-uitreikingen. Vooral die karakteristieke hal kwam dan geweldig uit de verf. Trotse leerlingen, die meestal fraai gekleed de trap afschreden naar het podium om dan persoonlijk te worden toegesproken door hun mentor en die ik dan persoonlijk het diploma mocht overhandigen in dat prachtige, bijna monumentale decor. Met genoeg denk ik daaraan terug, alhoewel die avonden lang konden duren en mijn rug zo stevig op de proef werd gesteld.

Pratend over die hal denk je aan het gebouw. Daar kun je op verschillende manieren naar kijken. Het geheel geeft de indruk van een lappendeken, misschien weinig fraai. Toch kun je het ook waarderen vanuit een historisch perspectief. Het totale complex laat door zijn aanbouwen prachtig zien in welke perioden de school groei heeft meegemaakt en je ziet de veranderingen in de bouwwijze van scholen van de afgelopen 75 jaar mooi terug. Van stevige, karakteristieke architectuur eind jaren vijftig, naar snelle goedkope oplossingen in de jaren zeventig, tot strakke moderne lijnen met verrassende ontwerpkeuzes aan het begin van deze eeuw. Groot voordeel van die variatie is dat het totale complex je snel eigen wordt. Je hebt direct in de gaten waar je precies bent. Dat geldt ook voor de buitenruimte, die verspreid tussen de gebouwen is terug te vinden en op elke plek zijn eigen decor biedt, soms fraai en gezellig, maar soms ook gewoon ongezellig en kil. Dat doet mij eraan herinneren dat ik wat de voortuin betreft voor enige controverses heb gezorgd. In die voortuin stonden stevige prunussen, die elke lente voor fraaie bloesems zorgden, maar de rest van het jaar met hun bladerdek de prachtige voorgevel van de school uit het zicht hield. Wonend in de Betuwe houd ik natuurlijk van bloesem, toch vond ik het beter die korte

De prunus in de voortuin

periode van zicht op natuurschoon in te ruilen voor permanent zicht op de monumentale pracht van de gevel. Het is mij niet door iedereen in dank afgenomen en daar had iemand bij mijn afscheid wel een hele fraaie manier voor gevonden om dat nog eens kenbaar te maken. Ik mocht de vrijdagmiddag van mijn vertrek in de voortuin een jonge prunus planten en daar werd een keurig paaltje met plaquette en fraaie letters bij onthuld:

gepland door onze rector (oktober 2005-augustus 2011), Paul Metzemaekers. Als ik weer even op het Maaslandcollege ben dan loop ik altijd langs die boom en ben trots dat ik op deze wijze nog een beetje voortleef op een school, waar ik met veel plezier heb gewerkt, interessante mensen heb ontmoet en veel heb geleerd.

Paul Metzemaekers

februari 2021

